

**A Darus Utcái Általános és Magyar - Német Két Tannyelvű Iskola
módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt**

HELYI TANTERVE

2012. június

BEVEZETŐ

Napjainkban egyre sokoldalúbb és magabiztosabb **tájékozódási képességet és tájékozottságot** követel meg mindenkitől az életfeltételek kialakítása és a társadalomba való beilleszkedés, mint eddig:

- a társadalmi jelenségek, folyamatok, kapcsolatrendszerek megértése, befolyásolása és a hozzájuk való alkalmazkodás területén,
- a természettel kialakítandó kapcsolatokban, a kölcsönhatás-rendszerek felismerésében, a környezetvédelemben,
- a korszerű technikák megismerésében és alkalmazásában,
- az információk megszerzésében, kezelésében és felhasználásában,

Egyre nagyobb **tudatosságra, felkészültségre** és fejlettebb döntési képességre van szüksége mindenkinek:

- az egyéni és közkerölcs lényegének megismerésében, társadalmi értékeinek megértésében, elfogadásában, javításában és megkövetelésében,
- a társadalmim beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák megszerzéséhez,
- az egyén és közösség számára egyaránt fontos személyiség- és közösségfejlesztés fontosságának felismerésében, megértésében és megvalósításában,
- a demokrácia, az alapvető emberi jogok ismeretében, értékelésében, alkalmazásában és megvédésében,
- a helyes én-, nemzet- valamint európai azonosságtudat kialakításában és helyes arányú összehangolásában,
- a nemzeti értékek és hagyományok megbecsülésében,
- a különböző kultúrák és általában a „mátság” iránti nyitottság elfogadásában,
- a termelés és fogyasztás kapcsolatának, növekedésük következményeinek, valamint korlátainak, a Föld ezekkel kapcsolatos globális problémáinak felismerésében, megoldásában,
- az önmagunk és környezetünk egészségéért vállalt felelősségben, az egészséges életmód kialakításában,
- a környezet- és a fogyasztóvédelemben fontosságának megértésében, lehetőségeinek érvényesítésében,
- az alkalmazni képes tudás fontosságának felismerésében és a megszerzéséhez nélkülözhetetlen munka felvállalásában,
- az élethosszig tartó önálló tanulás elfogadásában és módszereinek elsajátításában,
- a pályaválasztás megalapozásában, az ezzel kapcsolatos tennivalók teljesítésében,
- az egyre gyakoribb döntési helyzetek helyes (mások és a közösségek jogait, érdekeit nem sértő) megoldásának keresésében, stb.

Mindez **magasabb szintű erkölcsiséget, általános műveltséget**, korszerűbb és erősebb elméleti alapokra épülő **szaktudást követel meg** az alkalmazásra kész ismeretek megszerzéséhez. Ezek megszerzéséhez nélkülözhetetlen a tanulók tudatos, önkéntes, aktív, segítőkész együttműködése az iskolával.

A **tanulók érdeklődésének felkeltése és fenntartása** érdekében sikerélményekre, az iskolai munkával járó erőfeszítések, eredmények elismerésére, megerősítésére van szükség. Ennek előfeltétele:

- segítsük a tanulók által különféle forrásokból (tapasztalatok, televízió, rádió, Internet, folyóiratok, barátok, stb.) rendszerezetlenül megszerzett ismeretek szelektálását, áttekinthetőbbé, rendszerbe foglalttá tételét, igazságtartalmának vizsgálatát és ezekhez kapcsoljuk az új tudást,
- mutassuk meg, hogy az iskolában megalapozott általános műveltség értékesebbé teszi az embert, és az ott szerzett tudás használható a gyakorlatban,
- erősítsük a tanulói önállóságot, biztosítsuk a nevelés-oktatás folyamatában az ismeretszerzést elősegítő, irányító tevékenységünk elsődlegességét,
- kapcsoljuk össze az emberi tudást, valamint a társadalom, a gazdaság, az életminőség fejlődését, mutassuk meg a sokféle emberi érték és az egyén boldogulásának (nem mindig egyértelmű) kapcsolatát,
- gondoljuk át követelményeinket, értékelési rendszerünket, ismerjük el a sokféleképpen megnyilvánuló emberi értékeket.

A közoktatási törvény 48. §. (1) bekezdése szerint az iskola pedagógiai programja meghatározza:

a) az iskola helyi tantervét, ennek keretén belül:

- *az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyakat, a kötelező és választható tanórai foglalkozásokat és azok óraszámait, az előírt tananyagot és követelményeit,*
- *az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elveit,*
- *az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételeit,*
- *az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményeit és formáit, a tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének formáját,*
- *moduláris oktatás esetén az egyes modulok értékelését és minősítését, valamint beszámítását az iskolai évfolyam sikeres befejezésébe,*
- *a középszintű érettségi vizsga témaköreit,*
- *a tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszereket,*
- *nemzeti, etnikai kisebbségi iskolai nevelés és oktatás esetén a nemzeti, etnikai kisebbség anyanyelvi, történelmi, földrajzi, kultúra- és népismereti tananyagot,*
- *nemzeti, etnikai kisebbségi iskolai nevelésben és oktatásban résztvevő tanulók részére a magyar nyelv és kultúra elsajátítását biztosító tananyagot,*
- *a nemzeti, etnikai kisebbséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzeti, etnikai kisebbség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagot,*
- *az iskolai írásbeli beszámoltatások formáit, rendjét, korlátait, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepét, súlyát,*
- *az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elveit és korlátait,*
- *a mindennapi testedzés céljait szolgáló foglalkozásokat, az iskolai sportkör foglalkozásait.*

II. A TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

1. Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép, stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket a művelődési és közoktatási miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. A nyomtatott taneszközökön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van (testnevelés, technika, rajz).
2. A tankönyvek kiválasztásának elvei:
  - A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének!
  - Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatók.
  - A taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen javító esetben vezetünk be.
  - A taneszköz szakmailag hiteles tananyagot közvetítsen.
  - Legyen NAT-kompatibilis.
  - Biztosítsa a tananyag egymásra épülését, ezért a tankönyvcsaládokat részesítjük előnyben.
  - Építsen az életkori sajátosságokra a tantervi célok és követelmények maximális figyelembevételével.
  - Jellemezze a szakmai, didaktikai kimunkáltság; tanulhatók és taníthatók legyenek.
  - Legyen szakmailag és didaktikailag kimunkált; tanítható és tanulható.
  - Figyelembe vesszük a szülők anyagi helyzetét is.
3. Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretéből, illetve támogatásokból egyre több tartós nyomtatott könyvet szerezzen be az iskolai könyvtár számára.
4. Egyéb tanulmányi segédletek:
  - a. segítse a tanulót a tananyag elsajátításában,
  - b. legyen alkalmas a differenciált képességfejlesztésre,
  - c. segítse elő az önálló tanulást.
5. Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.
6. A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév májusában szülői értekezleteken) tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége.
7. *A sajátos nevelési igényű tanulók is a társaikkal megegyező tankönyveket használják. A feladatok kiválasztásánál a pedagógus figyelembe veszi a gyermek aktuális tudásszintjét, speciális igényeit. Ennek megfelelően jelöli ki a számára elsajátítandó anyagrészt. Nagy szerepet szánunk a pedagógus kreativitását tükröző saját készítésű szemléltetőeszközöknek, speciális számítógépes programoknak, fejlesztő játékoknak.*

Speciális tankönyveket is használnak fejlesztő foglalkozásokon, melyet a gyógypedagógus tart számukra egyéni fejlesztési terv alapján.

III. A MAGASABB ÉVFOLYAMRA LÉPÉS FELTÉTELEI

1. A negyedik-nyolcadik évfolyamon a tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha az oktatási miniszter által kiadott kerettantervekben „A továbbhaladás feltételei” c. fejezetekben meghatározott követelményeket az adott évfolyamon a tanév végére minden tantárgyból teljesítette.
2. A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A negyedik-nyolcadik évfolyamon minden tantárgyból az „elégséges” év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz.
3. Ha a tanuló a második-nyolcadik évfolyamon tanév végén több tantárgyból szerez elégtelen osztályzatot, a nevelőtestület határozata alapján a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javító vizsgát tehet.
4. A magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához, a negyedik-nyolcadik évfolyamon a tanulónak minden tantárgyból osztályozó vizsgát kell tennie, ha:
  - az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
  - az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,
  - egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott,
  - magántanuló volt,
  - egy-egy tantárgy tanóráiról 20%-nál többet mulasztott.
5. Az évfolyamismétlés eljárásrendje
  - a./ Az első évfolyamon a közoktatási törvény előírásának megfelelően a tanuló csak abban az esetben nem léphet magasabb évfolyamba, ha az adott tanév során 250 óránál többet mulasztott.
  - b./ Évfolyamot ismételni köteles 4-8. évfolyamon az a tanuló aki:
    - év végén elégtelen (1) osztályzatot vagy annak megfelelő minősítést kapott 3 vagy több tantárgyból
    - az év végén elégtelen (1) osztályzatot kapott 1 vagy 2 tantárgyból és a javítóvizsgán is elégtelen minősítést kapott
    - a mulasztásai miatt az osztályozó vizsgán elégtelen osztályzatot kapott
    - az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt a tanítási év végén nem volt osztályozható, és a nevelőtestület az osztályozó vizsga letételét nem engedélyezte
    - a javító vizsgán igazolatlanul nem jelent meg.
  - c./ Évfolyamot ismételhet, a szülő kérésére az a tanuló, aki a tantárgyi követelményeknek megfelelt.

6. *A sajátos nevelési igényű tanulók a magasabb évfolyamba lépés feltételeit megfelelő taneszközök, segédeszközök igénybevételével is teljesíthetik, valamint biztosítjuk számukra a hosszabb időkeretet.*

IV. AZ ISKOLÁBA JELENTKEZŐ TANULÓK FELVÉTELÉNEK ELVEI

- Iskolánk beiskolázási körzetéből – melyet a fenntartó határoz meg – minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesz.
- Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét május 31. napjáig betöltse, vagy ha ezt csak december 31. napjáig tölti be, a szülő kérje gyermeke felvételét az iskolába.
- Az első évfolyamba történő beiratkozáskor be kell mutatni:
  - a gyermek születési anyakönyvi kivonatát,
  - a szülő személyi igazolványát,
  - a gyermek felvételét javasoló óvodai szakvéleményt (ha a gyermek óvodás volt),
  - a nevelési tanácsadó felvételt javasoló szakvéleményét (ha a gyermek nem volt óvodás, vagy ha az óvoda a nevelési tanácsadó vizsgálatát javasolta),
  - szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.
- A második-nyolcadik évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:
  - a tanuló anyakönyvi kivonatát,
  - a szülő személyi igazolványát,
  - az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
  - az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.
- A második-nyolcadik évfolyamba jelentkező tanulóknak – az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított – szintfelmérő vizsgát kell tennie idegen nyelvből és azokból a tárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzése alapján – nem tanult. Amennyiben a tanuló valamely tantárgyból a szintfelmérő vizsgán az előírt követelményeknek nem felel meg, a vizsgát az adott tantárgyból két hónapon belül megismételheti. Ha az ismételt vizsgán teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, illetve tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni.
- Az iskola beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók felvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás és szorgalom érdemjegyeinek, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola igazgatója dönt.
Az átvétel feltétele:
  - legalább változó magatartás és szorgalom,
  - közepes tanulmányi eredmény,
  - az iskolánkban oktatott idegen nyelv ismerete.Ettől eltérni csak a tantestület érintett nevelőinek egyetértésével lehet.

- *A körzetünkbe tartozó sajátos nevelési igényű tanulók felvételét az Alapító Okiratban meghatározottaknak megfelelően biztosítjuk.*

V. A TANULÓK TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

- Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanuló tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.
- Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.
- A magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret tantárgyakból első-negyedik évfolyamon a tanév végén a tanulók a követelmények teljesítéséről átfogó írásbeli dolgozatban is tanúbizonyítást tesznek.
- A következő elméleti jellegű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv (4-8. évfolyamon), matematika, környezetismeret, természetismeret, történelem, fizika, kémia, biológia, földrajz ellenőrzésénél
  - a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban ellenőrizhetik,
  - az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.
- A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában. Ennek érdekében egy-egy tantárgy esetében egy témakörön belül – a témazáró dolgozaton kívül – csak egyszer kerülhet sor írásbeli számonkérésre, de minden tanulónak legalább egyszer kell felelnie szóban
  - az ének-zene, a rajz, az informatika, a technika tantárgyból félévenként valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva,
  - a többi tantárgy esetében pedig egy-egy témakörön belül.
 (A testnevelés követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrizzük, kivéve a németes osztály testnevelés tantárgyának szakmai szókészletét)
- A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott- az előző értékeléshez képest.
- A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:

év közben:

1. Az 1. évfolyamon minden tantárgy esetében csak szóveges értékelést alkalmazunk.

2. Az 1. évfolyamtól a 4. évfolyam félévéig a tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben kifejezhetjük az alábbiak bármelyikével, illetve a felsoroltak kombinációival:
  - szóbeli vagy írásbeli véleménnyel,
  - pontozással,
  - százaléktérkéssel,
  - szimbólumokkal, tárgyakkal (korongok, stb.),
  - osztályzattal.
3. A 2. évfolyamtól a 8. évfolyam év végéig a tanulók teljesítményét, előmenetelét minden tantárgyból érdemjegyekkel minősítjük.

félévkor, ill. év végén:

Az első évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük. A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

- KIVÁLÓAN TELJESÍTETT
- JÓL TELJESÍTETT
- MEGFELELŐEN TELJESÍTETT
- FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL

A szöveges értékelés érdemjegyre történő átváltása:

- kiválóan teljesített (5)
- jól teljesített (4)
- megfelelően teljesített (3)
- felzárkóztatásra szorul (2)

2. A második-nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük, amit az adott félév során szerzett érdemjegyek és a tanuló év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni.
3. Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:
jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).
  - Egy tanítási napon belül egy-egy osztállyal legfeljebb kettő témazáró, illetve félévi vagy év végi felmérő dolgozatot lehet íratni (ezt a nevelő előre jelzi a naplóban ceruzával).
  - A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból egy-egy témakörön belül minden tanulónak legalább egy érdemjegyet kell szereznie. Ha a témakör tanítása hosszabb időt vesz igénybe, minden tanuló munkáját havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni.
  - A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az értesítő könyvön keresztül. Az értesítő könyv bejegyzéseit az

osztályfőnök kéthavonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

- A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-30%:	elégtelen (1)
31-50%:	elégséges (2)
51-70%:	közepes (3)
71-90%:	jó (4)
91-100%	jeles (5)

5. *Sajátos nevelési igényű tanulók ellenőrzésénél és értékelésénél kiemelt figyelmet fordítunk önmagukhoz mért fejlődésükre.*

VI. A TANULÓK MAGATARTÁSÁNAK ÉS SZORGALMÁNAK ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

- A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a **példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)** érdemjegyeket, illetve osztályzatokat használjuk.
- A tanulók magatartását az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti és ezt az értesítőbe, illetve az bizonyítványba bejegyzzi.
- A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli.
- A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról az osztályozó értekezleten.
- A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei:

A tanulók magatartását a pedagógiai célokban megfogalmazottak alapján a gyakorlati életben várható és teljesíthető magatartás alapján értékeljük.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás az a tanuló, aki:

- magatartásával, cselekedeteivel elismerést vált ki társaiból, tanáraiból,
- kerüli a durvaságot, szeretettel közelít társai felé,
- tiszteli és elismeri mások értékét,

- életkorának szintjén képes tudatosan értékelni a család, a szülőföld, a nemzetisége iránti elkötelezettségét,
- nyelvi fordulataiban kerüli a durva, trágár kifejezéseket,
- jóindulattal segíti társait, tudásával, a közösségben elért helyzetével soha nem él vissza,
- képes kulturáltan fellépni saját maga és szűkebb környezete érdekében,
- szívesen vállal munkát osztálya, iskolája, közössége érdekében, öregbíti iskolája hírnevét,
- ügyel környezete rendjére, tisztaságára,
- szándékosan nem okoz kárt,
- betartja az illemszabályokat és az iskola házirendjét.

Jó az a tanuló, aki:

- cselekedeteivel jót akar, de időnként a körülmények hatására ettől eltér,
- igyekszik elkerülni a durvaságot, ám a játék, a munka hevében ez nem mindig sikerül,
- szereti társait, elismeri mások sikereit, eredményeit, de cselekedeteit, ítéleteit időnként az indulat vezérli,
- tiszteli a felnőtteket, társait,
- trágár, durva kifejezéseket nem használ,
- feladatait becsülettel elvégzi, de a közösségért vállalt munkára önként ritkán vállalkozik,
- ügyel környezete rendjére, megjelenésére, ruházkodása nem kihívó,
- ismeri és betartja az iskola házirendjét, az életkorának megfelelő illemszabályokat,
- legfeljebb az osztályfőnöki figyelmeztetőig jutott el,
- legfeljebb 3 órát mulasztott igazolatlanul.

Változó magatartású az a tanuló, aki:

- cselekedetei következményeit nem képes felmérni, így gyakran vét a házirend ellen, bár kellő motiváltsággal képes a viselkedés normáinak a betartására,
- játékban, közösségi munkájában gyakran durva,
- társaival nem mindig van jó viszonyban, mert csínytevéseivel bosszantja őket, közeli barátaival viszont megértő, segítőkész,
- az órai munka során nem kellő figyelemmel dolgozik, időnként mással foglalkozik,
- ha feladattal bízzák meg, azt elvégzi, ha nem is kellő figyelemmel,
- környezete rendjéért semmit nem tesz,
- sérelmeit időnként önbíráskodással torolja meg,
- a viselkedési szabályokat csupán úgy tudja betartani, ha gyakran figyelmeztetik rá,
- legfeljebb az osztályfőnöki rovóig jutott el,
- legfeljebb 14 órát mulasztott.

Rossz a magatartása annak a tanulónak, aki:

- nem tudja és nem is akarja betartani az iskolai házirendet és az illetelmes viselkedési szabályokat,
- szereti, ha társai félnek tőle,
- visszaél fizikai fölényével, különösen, ha nála gyengébbel kerül szembe,
- gyakran bosszantja társait, tanárait,
- a tanórai munkát szándékosan zavarja, akadályozza,
- nem becsüli a közösség értékeit, szándékosan rongálja környezetét,
- igazgatói figyelmeztetést is kapott,
- 14-nél több órát mulasztott igazolatlanul.

A szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei:

A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a **példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)** érdemjegyeket, illetve osztályzatokat használjuk.

- A tanulók szorgalmát az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti, és azt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzik.
- A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló szorgalmát az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli.
- A szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályzatról az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályozó értekezleten.
- A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.
- *Sajátos nevelési igényű tanulóknál az önmagukhoz mért fejlődésüket értékeljük.*

Iskolánkban a szorgalom értékelésének és minősítésének a követelményei a következők:

Példás szorgalmú az a diák, aki

- képességeihez mérten szorgalmas,
- a tanulási órákra rendszeresen, jól felkészül, s azokon aktívan közreműködik,
- szívesen olvas szakirodalmat, az így szerzett tudását megosztja társaival,
- aktív közreműködéssel bővíti ismereteit, művel adottságait,
- szívesen, aktívan részt vesz akár szervezőként is, a tanulmányaihoz kapcsolódó, tanórán kívüli programokban,
- alkalmanként jól felkészülve, versenyeken öregbíti iskolája hírnevét.

Jó a szorgalma annak a diáknak, aki:

- a képességeihez mérten általában szorgalmas,
- a tanórákra rendszeresen felkészül, s azokon aktívan részt vesz,
- felszerelése általában hiánytalan,
- a házi feladatot rendszeresen elvégzi, esetleges mulasztás esetén pótolja,
- szívesen olvas szakirodalmat, s érdeklődési körén belül aktív önműveléssel fejleszti tudását,
- a tanulmányaihoz kapcsolódó, tanórán kívüli programokban szívesen részt vesz.

Változó a szorgalma annak a diáknak, aki:

- nem teljesíti kötelességeit mindig képességei szerint,
- munkájában, feladatvégzésében felületes,
- felszerelése gyakran hiányos,
- a házi feladatot időnként nem készíti el,
- nem törődik önművelésével.

Hanyag a szorgalma annak a diáknak, aki

- fegyelmezetlenül dolgozik, megbízhatatlan, a munkáját nem végzi el,
- képességeihez, körülményeihez képest csak vonakodva és keveset tesz tanulmányi előrehaladása érdekében, munkavégzése megbízhatatlan, pontatlan,
- gyakran mulasztja el kötelességeit, munkafegyelme rossz,
- érdektelenség, teljes közömbösség jellemzi.

A magatartás és szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte/megsértése szükséges.

Az iskola jutalmazási elvei és formái:

Azt a tanulót, aki (képességeihez mérten)

- példamutató magatartást tanúsít,
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- iskolai, iskolán kívüli tanulmányi-, sport-, kulturális versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon részt vesz,
- bármely más módon hozzájárul az iskola hírnevének megőrzéséhez, növeléséhez

az iskola jutalomban részesíti.

A jutalmazás formái:

1. Tanév közben elismerésként a következő dicsérek adhatók:

- szaktanári dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- igazgatói dicséret.

2. Tanév végi elismerések:

- nevelőtestületi dicséret,
- szaktárgyi teljesítményért - bizonyítványába - kitűnő érdemjegyet kaphat a tanuló,
- példamutató magatartásáért, kiemelkedő szorgalmáért és kimagasló tanulmányi eredményéért oklevelet kaphat vagy könyvjutalomban részesülhet.

3. Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek.

4. Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.

Hagyományos jutalmak

– **Darus Emlékérem:** kiváló tanulmányi eredményért és közösségi munkáért;

– **Jó Tanuló, Jó Sportoló Emlékérem:** kiemelkedő tanulmányi és sportteljesítményért.

Mindkét érem pénzjutalommal jár és 8. osztályos tanuló kaphatja.

Átadási ideje: a ballagási ünnepség.

- A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Fegyelmező intézkedések elvei és formái:

Azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- a házirend előírásait megszegi,
- igazolatlanul mulaszt,

- bármely módon árt az iskola jó hírnevének büntetésben kell részesíteni.

Az iskola büntetési formái:

- szaktanári - figyelmeztetés,
  - intés,
  - megrovás,
- osztályfőnöki - figyelmeztetés,
  - intés,
  - megrovás,
- igazgatói - figyelmeztetés,
  - intés,
  - megrovás,
- tantestületi- figyelmeztetés,
  - intés,
  - megrovás.

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben el lehet tekinteni. A büntetést írásba kell foglalni és a szülő tudomására kell hozni.

VII. AZ OTTHONI (NAPKÖZIS, TANULÓSZOBAI) FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT HÁZI FELADATOK MEGHATÁROZÁSA

Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek:

- a házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (készség- és képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása;
- *A sajátos nevelési igényű tanulóknál figyelembe vesszük aktuális tudásszintjét, egyéni sajátosságait, önálló tanulási képességeit.*
- az első-nyolcadik évfolyamon a tanulók hétvégére (szombatra, vasárnapra), valamint a tanítási szünetek idejére is csak a szokásos (egyik napról a másikra esedékes) házi feladat mennyiséget kapják;
- a tanulók eredményes felkészülésének érdekében egy tanítási napon belül egy-egy osztállyal legfeljebb kettő témazáró, illetve félévi vagy év végi felmérés dolgozatot lehet írni (ezt a nevelő előre jelzi a naplóban ceruzával);
- a tanulók napi házi feladatra szánt ideje – tekintettel a napközi és tanulószobai tanulási időre – semmiképp sem haladhatja meg:
  - 1-3. évfolyamon a 60 percet,
  - 4-8. évfolyamon a 90 percet.

VIII. FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORULÓ TANULÓK MEGSEGÍTÉSÉNEK MÓDJA

A tanulási problémák észlelése esetén a pedagógus jelzi a szülő felé és javasolja, hogy jelenjenek meg a Nevelési Tanácsadó szükséges vizsgálatain.

A vizsgálati eredmény függvényében a gyermeket az iskolai fejlesztő pedagógus által tartott fejlesztő foglalkozásokra javasoljuk, illetve a törvény által biztosított időkeretnek megfelelően egyéni foglalkozásokat szervezünk számára. Így próbáljuk biztosítani, hogy a 4. évfolyam végére a lemaradók is tudják teljesíteni a minimum követelményeket.

Az iskolai segítségnyújtás kiegészíthető – szükség esetén – logopédus, gyógytestnevelő, gyermekvédelmi felelős bevonásával.

A differenciált óravezetés és házi feladat adása is a felzárkóztatást segíti elő. Törekszünk arra, hogy a gyermek fejlődését pozitív megerősítéssel motiváljuk.

Előtérbe kell helyezni a szülőkkal való folyamatos kapcsolattartást az otthoni gyakorlás érdekében.

IX. A MINDENNAPOS TESTEDZÉS ÉS A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS

A vidám, kiegyensúlyozott, harmonikus személyiség fejlesztéséhez elengedhetetlen a testi és lelki egészség.

Intézményünkben a 2012/2013-as tanévtől felmenőrendszerben bevezetésre kerül a mindennapos testnevelés az első és az ötödik évfolyamon is.

Az iskola tanulói számára a mindennapi testedzést az alábbi foglalkozások biztosítják:

- Az első, második és ötödik évfolyamon
  - mindennapos testnevelésóra,
- A harmadik, negyedik évfolyamon
  - a heti három kötelező testnevelés óra,
  - a többi tanítási napon pedig a játékos, egészségfejlesztő testmozgás.
- A hatodik-nyolcadik évfolyamon
  - a heti minimum 2,5 kötelező testnevelés óra,
  - az iskolai sportkör különféle sportágakban szervezett foglalkozásai,
- A napközi otthonban és a tanulószobán
  - a játékos, egészségfejlesztő testmozgás.

X. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE

- A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés tantárgyat tanító nevelők végzik el a testnevelés órákon, tanévenként két alkalommal: ősszel és tavasszal. (A felmérés a „Hungarofit teszt” alapján került összeállításra. Lásd: *Módszerek a tanulók fizikai felkészültségének, teljesítményének mérésére, értékelésére. Szerkesztette: Andrásné Dr. Teleki Judit, MKM 1997.*)
- A mérés eredménye alapján a nevelők a tanulók fizikai állapotát, általános teherbíró képességét minősítik, az évente kapott eredményeket összehasonlítják, és ezt az értesítő könyvön keresztül a szülők tudomására hozzák.
- A tanulók fizikai állapotának mérését szolgáló feladatok, illetve az elért eredményekhez tartozó pontszámok:

1. feladat: **helyből távolugrás** (az alsó végtag dinamikus erejének mérése)
Kiinduló helyzet: a tanuló az elugróvonal (elugródeszka) mögé áll úgy, hogy a cipő orrával a vonalat nem érinti.

Feladat: térdhajlítás – és ezzel egyidejűleg páros karlendítés hátra, hátsó rézsútos mélytartásba, előzetes lendületszerzés -, majd erőteljes páros lábú elrugaskodás és elugrás előre.

Értékelés: az utolsó nyom és az elugróvonal közötti távolságot mérjük méterben.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	1.00	1.10	1.23	1.34	1.45	1.55	1.64	1.72
2	1.03	1.13	1.26	1.37	1.48	1.58	1.67	1.75
3	1.06	1.16	1.29	1.40	1.51	1.61	1.70	1.78
4	1.09	1.19	1.30	1.43	1.54	1.64	1.73	1.81
5	1.12	1.22	1.34	1.46	1.57	1.67	1.76	1.84
6	1.15	1.25	1.37	1.49	1.60	1.70	1.79	1.87
7	1.18	1.28	1.40	1.52	1.63	1.73	1.82	1.90
PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
8	1.21	1.31	1.44	1.55	1.66	1.76	1.85	1.93
9	1.24	1.34	1.47	1.58	1.69	1.79	1.88	1.96
10	1.27	1.37	1.50	1.61	1.72	1.82	1.91	1.99
11	1.30	1.40	1.53	1.64	1.75	1.85	1.94	2.02
12	1.33	1.43	1.56	1.67	1.78	1.88	1.97	2.05
13	1.36	1.45	1.59	1.70	1.81	1.91	2.00	2.08
14	1.39	1.48	1.62	1.73	1.84	1.94	2.03	2.11
15	1.42	1.52	1.65	1.76	1.87	1.97	2.06	2.14
16	1.45	1.56	1.68	1.79	1.90	2.00	2.09	2.17
17	1.48	1.58	1.72	1.82	1.93	2.03	2.12	2.20
18	1.51	1.62	1.76	1.85	1.97	2.07	2.16	2.24
19	1.54	1.66	1.80	1.89	2.01	2.11	2.20	2.28
20	1.57	1.70	1.84	1.94	2.05	2.15	2.24	2.32
21	1.61	1.74	1.87	1.98	2.09	2.19	2.28	2.36

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	0.97	1.08	1.17	1.24	1.31	1.38	1.43	1.47
2	1.00	1.11	1.20	1.27	1.34	1.41	1.45	1.50
3	1.03	1.14	1.23	1.30	1.37	1.44	1.48	1.53
4	1.06	1.17	1.26	1.34	1.40	1.47	1.51	1.56
5	1.09	1.20	1.29	1.38	1.43	1.50	1.54	1.59
6	1.12	1.23	1.32	1.41	1.45	1.53	1.57	1.62
7	1.15	1.26	1.35	1.44	1.48	1.56	1.60	1.65

8	1.19	1.29	1.38	1.47	1.51	1.59	1.63	1.68
9	1.22	1.32	1.41	1.50	1.54	1.62	1.66	1.71
10	1.25	1.35	1.44	1.53	1.57	1.65	1.69	1.74
11	1.29	1.38	1.48	1.56	1.60	1.68	1.72	1.77
12	1.32	1.41	1.50	1.59	1.63	1.71	1.74	1.80
13	1.35	1.44	1.53	1.62	1.66	1.74	1.77	1.84
14	1.39	1.48	1.57	1.65	1.69	1.77	1.80	1.87
15	1.41	1.50	1.60	1.68	1.72	1.80	1.83	1.90
16	1.44	1.53	1.64	1.71	1.76	1.84	1.87	1.94
17	1.47	1.57	1.67	1.74	1.80	1.87	1.91	1.98
18	1.50	1.60	1.70	1.77	1.84	1.90	1.95	2.02
19	1.54	1.64	1.74	1.80	1.88	1.94	1.99	2.05
20	1.57	1.68	1.78	1.84	1.92	1.98	2.03	2.08
21	1.61	1.72	1.81	1.88	1.96	2.02	2.07	2.11

2. feladat: hasonfekvésből törzsemelés és -leengedés folyamatosan

(a hátizmok dinamikus erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: négy perc.

Kiinduló helyzet: a tanuló a hasán fekszik úgy, hogy az állával megérinti a talajt, és mindkét karja laza tarkórátartás helyzetben van. A vizsgálatot végző személy az egymáshoz tett lábfejeket a földhöz szorítja.

Feladat: a tanuló az

1. ütemre törzsemelést végez,
2. ütemre összeérinti a könyökét az álla alatt,
3. ütemre visszanyit tarkórátartásba,
4. ütemre törzsét leengedve visszafekszik a földre.

Értékelés: négy perc alatt végrehajtott törzsemelések száma.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	20	22	24	26	28	30	32	34
2	24	26	28	30	32	34	36	38
3	28	30	32	34	36	38	40	42
4	32	34	36	38	40	42	44	46
5	36	38	40	42	44	46	48	50
6	40	42	44	46	48	50	52	54
7	44	46	48	50	52	54	56	58
8	48	50	52	54	56	58	60	62
9	52	54	56	58	60	62	64	66
10	56	58	60	62	64	66	68	70
11	60	62	64	66	68	70	72	74
12	64	66	68	70	72	74	76	78
13	68	70	72	74	76	78	80	82
14	72	74	76	78	80	82	84	86

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	16	19	22	25	28	29	30	32
2	20	23	24	29	32	33	34	36
3	24	27	28	33	36	37	38	40
4	28	31	32	37	40	41	42	44
5	32	35	36	41	44	45	46	48
6	36	39	40	45	48	49	50	52
7	40	43	44	49	52	53	54	56
8	44	47	48	53	56	57	58	60
9	48	51	51	57	60	61	62	64
10	52	55	56	61	64	65	66	68
11	56	59	60	65	68	69	70	72
12	60	63	64	69	72	73	74	76
13	64	67	68	73	76	77	78	80
14	68	71	74	77	80	82	83	84

3. feladat: hanyattfekvésből felülés térdérintéssel folyamatosan

(a hasizmok erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: négy perc

Kiinduló helyzet: a tanuló torna- vagy egyéb puha szőnyegen a hátán fekszik, és mindkét térdét 90 fokos szögben behajlítja. Laza tarkóra tartás előre néző könyökkel.

Feladat: a tanuló üljön fel, könyökével érintse meg azonos oldalon a combját.

Hanyattfekvés és újabb felülés következik folyamatosan.

Értékelés: a szünet nélküli szabályosan végrehajtott felülések száma négy perc alatt.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	25	28	31	34	36	38	40	42
2	30	33	36	39	41	43	45	47
3	35	38	41	44	46	48	50	52
4	40	43	46	49	51	53	55	57
5	45	48	51	54	56	58	60	62
6	50	53	56	59	61	63	65	67
7	55	58	61	64	66	68	70	72
8	60	63	66	69	71	73	75	78
9	65	68	71	74	76	78	80	82
10	70	73	76	79	81	83	85	87
11	75	78	81	84	86	88	90	92
12	80	83	86	89	91	93	95	97
13	85	88	91	94	96	98	100	102
14	90	93	96	98	10	102	104	106

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
<i>1</i>	20	23	26	29	32	34	36	38
<i>2</i>	25	28	31	34	36	38	40	42
<i>3</i>	30	33	36	39	41	43	45	47
<i>4</i>	35	38	41	44	46	48	50	52
<i>5</i>	40	43	46	49	51	53	55	57
<i>6</i>	45	48	51	54	56	58	60	62
<i>7</i>	50	53	56	59	61	63	65	67
<i>8</i>	55	58	61	64	66	68	70	72
<i>9</i>	60	63	66	69	71	73	75	77
<i>10</i>	65	68	71	74	76	78	80	82
<i>11</i>	70	76	86	79	81	83	85	87
<i>12</i>	75	78	81	84	86	88	90	92
<i>13</i>	80	83	86	89	91	93	95	97
<i>14</i>	85	88	91	94	96	98	100	102

4. feladat: fekvőtámaszban karhajlítás- és nyújtás folyamatosan
(a vállövi és a karizmok dinamikus erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: lányok 2 perc; fiúk: 4 perc

Kiinduló helyzet: mellső fekvőtámasz (tenyerek vállszélességben előre néző ujjakkal, egyenes törzs, nyak a gerinc meghosszabbításában, nyújtott térd, merőleges kar).

Feladat: a tanuló mellső fekvőtámaszból indítva karhajlítást- és nyújtást végez. A törzs feszes, egyenes tartását a karnyújtás- és karhajlítás ideje alatt is meg kell tartani, a fej nem lóghat. A karhajlítás addig történik, amíg a felkar vízszintes helyzetbe nem kerül.

Értékelés: a szünet nélküli szabályosan végrehajtott ismétlések száma.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
<i>1</i>	5	7	9	11	13	15	17	19
<i>2</i>	7	9	11	13	15	17	19	21
<i>3</i>	9	11	13	15	17	19	21	23
<i>4</i>	11	13	15	17	19	21	23	25
<i>5</i>	13	15	17	19	21	23	25	27
<i>6</i>	15	17	19	21	23	25	27	29
<i>7</i>	17	19	21	23	25	27	29	31
<i>8</i>	19	21	23	25	27	29	31	33
<i>9</i>	21	23	25	27	29	31	33	35
<i>10</i>	23	25	27	29	31	33	35	37
<i>11</i>	25	27	29	31	33	35	37	39
<i>12</i>	26	28	30	32	34	36	38	40
<i>13</i>	27	29	31	33	35	37	39	41
<i>14</i>	28	30	32	34	36	38	40	42

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	1	1	2	2	3	4	5	6
2	1	2	2	3	4	5	6	7
3	2	2	3	4	5	6	7	8
4	2	3	4	5	6	7	8	9
5	3	4	5	6	7	8	9	10
6	4	5	6	7	8	9	10	11
7	5	6	7	8	9	10	11	12
8	6	7	8	9	10	11	12	13
9	7	8	9	10	11	12	13	14
10	8	9	10	11	12	13	14	15
11	9	10	11	12	13	14	15	16
12	10	11	12	13	14	15	16	17
13	11	12	13	14	15	16	17	18
14	12	13	14	15	16	17	18	19

A tanulók minősítése a négy feladatban elért összes pontszám alapján:

<i>Elért összes pontszám</i>	<i>Minősítés</i>
0 – 11	igen gyenge
12 – 22	gyenge
23 – 33	elfogadható
34 – 43	közepes
43 – 52	jó
53 – 63	kiváló

XI. A TELEPÜLÉSÜNKÖN ÉLŐ NEMZETI, ETNIKAI KISEBBSÉG KULTÚRÁJÁNAK MEGISMERÉSÉT SZOLGÁLÓ ISMERETEK EGYES TANTÁRGYAKON BELÜL

Magyar nyelv és irodalom: gyermekversek
népmesék, népmondák
népszokások, hagyományok

Ének-zene: gyermekdalok
népdalok
népi játékok
népszokások

Tanórán kívüli lehetőségek:

Tájékozódunk a kerületben rendezett kisebbségi kulturális rendezvényekről és lehetőségeink szerint tanítványainkkal részt veszünk azokon.

Az iskolánkba járó kisebbségi tanulók kulturális hagyományait ápoljuk.

XII. A FOGYASZTÓVÉDELEMmel kapcsolatos ismereteket beépítjük az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásaiba 1-8. évfolyamon.

pl.: magyar	-	reklámnnyelv, feliratok
matematika	-	fogyasztási számítások
környezetismeret	-	környezettudatos fogyasztás
technika	-	áruismeret
földrajz	-	fogyasztási szokások
történelem	-	EU fogyasztói jogok, fogyasztástörténet, reklám története.

Tanórán kívüli tevékenységek,

pl.: vetélkedők, versenyek, piaci séták, üzletek látogatása.

XIII. KÖZLEKEDÉSRE NEVELÉS ismereteit tartalmazza a technika tanterv 1-8. évfolyamon.

Felhasználjuk a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium által kiadott ingyenes füzeteket.

XIV. A BŰNMEGELŐZÉSSEL, AZ ÁLDOZATTÁ VÁLÁSSAL, AZ ERŐSZAKMENTES, KONFLIKTUSKEZELŐ TECHNIKÁKKAL ÖSSZEFÜGGŐ ISMERETEK ÁTADÁSA

- 3., 4. évfolyamon a D.A.D.A.-program keretén felül a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz kapcsolódóan valósul meg,
- 5-8. évfolyamon Csendes Éva: Életvezetési ismeretek című program alapján az osztályfőnöki órák keretén belül.

XV. AZ EGYES ÉVFOLYAMOKON TANÍTOTT TANTÁRGYAK, KÖTELEZŐ ÉS VÁLASZTHATÓ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK, EZEK ÓRASZÁMAI, AZ ELŐÍRT TANANYAG ÉS KÖVETELMÉNYEK

1. Tantervek

Az iskola egyes évfolyamain az elkövetkező tanévekben az alábbi tantervek alapján folyik az oktatás:

- HK2001** = a kerettantervhez készített 2001-ben bevezetett helyi tanterv;
HK2003 = a 2003. szeptemberétől bevezetett, a tanulók kötelező óraszámának csökkenése miatt módosított – 2001-ben bevezetett – helyi tanterv;
H2004 = a 2003-ban felülvizsgált és módosított NAT alapján, valamint az Oktatási Minisztérium által 2004-ben kiadott kerettanterv alapján elkészített 2004. szeptemberétől érvényes helyi tanterv.

1 - 4. ÉVFOLYAM HETES ÓRATERVE

Tn = emelt szintű testnevelés

Mt = emelt szintű matematika

N = német két tannyelvű

satírozott = bontott órák

Tantárgy	1. évfolyam			2. évfolyam			3. évfolyam			4. évfolyam		
	Tn	Mt	N		Mt	N		Mt	N		MT	N
Magyar nyelv és irodalom	8	8	8	8	8	8	7,5	7,5	7,5	7	7	7,5
Idegen nyelv: angol/német	(+1)	(+1)	~~0,5 (+2)~~	(+1)	(+1)	~~0,5 (+2)~~	(+1,5)	(+1,5)	~~1,5~~	2 (+1)	2 (+1)	~~2,5~~
Matematika	4,5	4,5 (+1)	4	4,5	4,5 (+1)	4	4,5	5	4	4,5	5	4
Környezetismeret	1	1	1	1	1	1	1,5	1,5	~~1,5~~	2	2	~~2~~
Ének - zene	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1,5	1,5	1,5
Rajz és vizuális kultúra	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1	~~1,5~~	1,5	1	~~1,5~~
Informatika							(+0,5) (0,5szk)	(+0,5) (0,5szk)	(1ó szk)	(+1)	(+1)	(+1)
Technika és életvitel	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Testnevelés és sport	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2
Fenntartótól kapott + 2 óra	2	2	2						~~1,5~~			~~1,5~~
Heti kötelező óraszám	20	20	20	20	20	20	20	20	20	22,5	22,5	22,5
Nem kötelező (választható) tantárgy	(+1)	(+2)	(+2)	(+1)	(+2)	(+2)	(+2)	(+2)	(+4)	(+2)	(+2)	(+4)
Összesen:	21	22	22	21	22	22	22	22	24	24,5	24,5	26,5
Fenntartótól kapott 2 óra testnevelés				2	2	2						
Mindennapos testneveléshez	2	2	2									
Testneveléssel együtt összesen	23	24	24	23	24	24						

5 - 8. ÉVFOLYAM HETES ÓRATERVE

Tantárgy	5. évfolyam		6. évfolyam		7. évfolyam		8. évfolyam		
	Mt	N	Mt	N	Mt	N	Tn	MT	N
Magyar nyelv és irodalom /dráma és tánc 5-6.o./	4 0,5	4 0,5	4 0,5	4 0,5	4	4	4	4	4
Idegen nyelv: angol/német	3	~~3(+2)~~	3	~~3(+2)~~	3	~~3(+2)~~	3	3	~~3(+2)~~
Matematika	4 (+1)	4	3 (+2)	3	3 (+2,5)	3	3 (+1)	3 (+2,5)	3
Történelem /hon- és népism. 5-6.o.; etika 7.o./	2 0,5	~~2 0,5~~	2 0,5	~~2 0,5~~	2 0,5	~~2 0,5~~	2	2	~~2~~
Természetismeret /egészségtan 6.o./	1,5	1,5	2 0,5	2 0,5					
Fizika					1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Kémia					1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Biológia /egészségtan 8.o./					1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Földrajz					1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Ének - zene	1	1	1(+0,5)	1(+0,5)	1	1	1	1	1
Rajz és vizuális kultúra	1,5	1,5	1	1	1	1	1	1	1
Informatika	(+1)	(+1)	0,5(+0,5)	0,5(+0,5)	1	1	1	1	1
Mozgóképkult. és médiaism.					(+0,5)	(+0,5)	0,5 (+0,5)	0,5 (+0,5)	1
Technika és életvitel	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Testnevelés és sport (tánc)	2,5	~~2,5~~	2,5	~~2,5~~	2,5	~~1,5~~	2,5 (+1,5)	2,5	~~2~~
		1,5		1,5		1			0,5
Országismeret		~~(+1)~~		~~(+1)~~		~~(+1)~~			~~(+1)~~
Osztályfőnöki	1	1	1	1	(+1)	(+0,5)	(+1)	(+1)	(+0,5)
Kötelező óraszám	22,5	22,5	22,5	22,5	25	25	25	25	25
Nem kötelező (választható) tantárgy	(+2)	(+4)	(+3)	(+4)	(+4)	(+4)	(+4)	(+4)	(+4)
Az osztály óraszámja összesen:	24,5	26,5	25,5	26,5	29	29	29	29	29
Mindennapos testneveléshez	2,5	2,5							
Testneveléssel együtt:	27	29							

XVIII. PIACI MAGATARTÁS – GAZDASÁGI GONDOLKODÁS AZ ISKOLÁBAN

A JUNIOR ACHIEVEMENT MAGYARORSZÁG /JAM/ ALAPÍTVÁNY PROGRAMJA

A 11 éves JAM kiemelten közhasznú alapítvány a gazdája a legelterjedtebb hazai vállalkozásoktatási programnak, amelynek célja a hazai közoktatás tartalmi kínálatának bővítése, diákok és pedagógusok megismertetése az úgynevezett vállalkozói készségfejlesztés pedagógiájával.

A gazdasági-társadalmi és kulturális modernizáció felgyorsulása az életforma megváltozását is kikényszeríti. Ennek fényében a JAM küldetése: elméleti és gyakorlati ismeretek oktatása diákoknak a piacgazdaság fontosságáról, a vállalkozások szerepéről és a gazdaság saját jövőjükre gyakorolt hatásáról.

A JAM 14 oktatási programot ajánl az oktatási rendszer valamennyi szintjén az iskoláknak ahhoz, hogy a diákok életkori sajátosságaiknak megfelelően vegyenek részt gazdasági és üzleti témájú képzésben. Gondot fordít a tanulók önálló véleménynyilvánítására a társadalmi, gazdasági eseményekről, jelenségekről. Megtanítja őket érvek, ellenérvek gyűjtésére saját véleményük, ellenvéleményük alátámasztására.

A programok tanítására akkreditált továbbképzések keretében készítik fel a pedagógusokat. A tanításhoz tanári kézikönyvek és regionális menedzserek nyújtanak segítséget.

Célok a JAM megvalósításához:

- pozitív gondolkodás kialakítása,
- szűkebb és tágabb környezetünk gazdaságpolitikai megismerése,
- aktív környezetvédelmi feladatok (értékmentő és értékteremtő),
- hasznos és mai értékrend közvetítése, valamint az ehhez kapcsolódó csatlakozási feltételek megteremtése,
- olyan gondolkodásmód kialakítása, amely racionális, és ennek alapján határozza meg a célt, ehhez a feladatokat, eszközöket.

Fő területek:

Mi magunk (történeteken keresztül az egyén a fogyasztói társadalomban, gazdaságban hol szerepel)

A család. A családon belül betöltött szerepek és foglalkozások, a szükségletek meghatározása

Kerületünk megismerése. Betekintés nyerése vállalkozások működtetésébe, településfejlesztésbe, kalkulációba

A fiatalok megismerhetik az üzleti élet sajátosságait, megvalósíthatják ötleteiket, és ezt gazdaságossá is tehetik felnőtt mentoraik segítségével.

1. Mi magunk (1. osztály)

Ezt a programot úgy tervezték meg, hogy az 1. osztályos tanulók saját személyes tapasztalataik alapján tudjanak fogalmakat alkotni bizonyos gazdasági témákról, amikor a tanár a Ferkó és a görkorsolya c. történetet olvassa vagy konkrét tevékenységet végeztet velük.

A program tanítása a következő tematika alapján valósul meg:

- kommunikációs ismeretek (kapcsolatfelvétel és a hozzá tartozó illemszabályok),
- tanulmányi séta,
- Ferkó és barátai,
- jó ötlet,
- közös munka,
- összefogás,
- problémamegoldó feladatok, szituációs játékok,
- jó munka,
- tanulmányi séta,
- összefoglalás, értékelés.

2. A családuknk (2. osztály)

Ezt a programot úgy tervezték meg, hogy a 2. osztályos tanulók ismereteket szerezzenek családtagjaikról és a közöttük levő kapcsolatokról, egymásrautaltságukról.

A program tanítása a következő tematika alapján valósul meg:

- a mi családunk,
- tanulmányi séta,
- a mi családunk szükségletei, igényei,
- hol található meg a mi családunk szükségletei, igényei,
- kommunikációs ismeretek, technikák (kapcsolatfelvétel, szándéknyilvánítás),
- kommunikációs helyzetek, gyakorlatok (családban, hivatalos helyen),
- tanulmányi séta – csoportokban több helyszínen,
- a séta elemzése – a tapasztaltak átadása szituációs játékokkal,
- milyen munkát végez a mi családunk?
- mit tudunk a mi családunkról? – összefoglalás

3. A környezetünk (3. osztály)

Ezt a programot úgy tervezték meg, hogy 3. osztályos diákok számára hasznos információkkal szolgáljon egy tipikus községben élő emberekről, üzletekről és szolgáltatásokról.

A program tanítása a következő tematika alapján valósul meg:

- hogyan működik a közösség?
- a Fáni Pékség,
- tanulmányi séta – pl. pékség,
- a séta elemzése a megadott megfigyelési szempontok szerint,
- az állam szerepe,
- mi az épület?
- kommunikáció, illemtani ismeretek (kapcsolatfelvétel, véleménynyilvánítás),

- kommunikációs gyakorlatok,
- pénz és pénzintézet,
- tanulmányi séta.

4. A településünk (4. osztály)

Az Én és a világ program 4. része egyrészt összefoglalja az eddig tanultakat, másrészt az ismeretek alkalmazására koncentrál, ezáltal segít a gyerekeknek megérteni a saját tapasztalataikkal alapvető gazdasági fogalmakat.

A program tanítása a következő tematika alapján valósul meg:

- mi történik a városban?
- építünk várost!
- étkezés egy étteremben,
- bízatsz a bankban,
- tanulmányi séta,
- a séta elemzése
- hogyan készíthetünk újsághoz főcímet?
- kommunikációs gyakorlatok,
- publicisztikai szöveg alkotása,
- JAM PARTY – összefoglalás.

5. Országunk (5. osztály)

A diákok elképzelt vállalkozást működtetnek, beleértve a menedzselést, termelés megtervezését, magyar gazdasági szabályokat figyelembe véve. Kiscsoportos foglalkozások során különböző stratégiákat használva termelő csoportokat hoznak létre és ceruzákat gyártanak. Az órák során reklámtechnikákat ismernek meg és a reklám hatásáról vitatkoznak.

6. Régióink (6. osztály)

A tananyag segítségével a diákok megismerik Közép-Kelet-Európa gazdaságát, felfedezik a régió gazdasági erőforrásait és azt, hogy a régió vállalkozásai hogyan élnek ezekkel a lehetőségekkel, a meglévő gazdasági és földrajzi adottságokkal. Megvizsgálják, hogy Közép-Kelet-Európa milyen komparatív előnyökkel rendelkezik Európa többi régiójával szemben. Egy csoportjáték során egy vállalkozás pénzforgalmi kimutatását készítik el.

7. Család-háztartás (5-8. osztály)

Két család gazdálkodásán keresztül mozgósítja a gyerekek ismereteit, döntési, elemzési képességeit a családi munkamegosztással, költségvetéssel (bevételek, kiadások, hitelfelvétel, megtakarítás) kapcsolatos kérdésekben.

Az összeállított feladatok lehetővé teszik egy-egy téma több évfolyamon és nehézségi fokon való feldolgozását.

Címszavak a tananyagból:

- családi munkamegosztás-gazdálkodás,
- hogyan élnek Bükkösék Sarudon?
- a személyes költségvetés megtervezése,
- gazdálkodás idővel és pénzzel,
- hol vásárolunk, hogyan vásárolunk?

- folyószámla kivonat,
- fogyasztói jogok és kötelezettségek,
- befektetések,
- hulladékgyűjtés,
- fogalomtár.

XIX. Sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése, oktatása

1. A sajátos nevelési igényű tanulók rehabilitációs, rehabilitációs célú ellátása

A sajátos nevelési igényű tanulók különleges gondozási igénye biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonságegyüttes, amely a tanuló nevelhetőségének, oktathatóságának, képezhetőségének az átlagtól eltérő jellegzetes különbségeit fejezi ki. A tanulók között fennálló - egyéni adottságokból és igényekből adódó - különbségeket az iskolák a helyi pedagógiai programok kialakításakor veszik figyelembe.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszhetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

1.2. A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

- a) A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében, oktatásában részt vevő közoktatási intézmények egész nevelési, oktatási rendszerét átfogó, hosszú távú rehabilitációs, rehabilitációs célok és feladatok határozzák meg, melyeket az intézmény dokumentumai tartalmaznak.
- b) A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanítási-tanulási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoporthoz igényeiktől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teszi szükségessé.

1.3. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- a) A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- b) A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

1.4. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A fogyatékoság típusa, súlyossága.
- b) A fogyatékoság kialakulásának ideje.
- c) A sajátos nevelési igényű tanuló
  - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
  - képességei, kialakult készségei,
  - kognitív funkciói, meglévő ismeretei.

d) A társadalmi integráció kívánalmai: lehetséges egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás, életvitel.

2. Az integrált nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő - integrált - oktatásuk. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedése, a többi tanulóval való együtt haladása tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbi tényezők biztosítják:

- Az együttnevelés megvalósításában, a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása.
- A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az elmaradások súlyosságához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- A nyitott tanítási-tanulási folyamatban megvalósuló tevékenység, amely lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanítástanulást segítő speciális eszközök alkalmazását.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus, aki

a) a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak - egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző - módosulásait;

b) szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz;

c) a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján - szükség esetén - megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;

d) egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;

e) alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;

f) együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő - a tanuló fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező - gyógypedagógiai tanár/terapeuta az együttműködés során

a) segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;

b) javaslatot tesz a fogyatékoság típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);

c) segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;

d) javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;

e) figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;

f) együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;

g) terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon - egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben -, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztése

1. Az enyhén értelmi fogyatékos tanuló

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók akadályozottsága, személyiségfejlődési zavara, az idegrendszer különféle eredetű, öröklött vagy korai életkorban szerzett sérülésével és/vagy funkciózavarával függ össze. Az enyhe fokú értelmi fogyatékos (mentális sérülés) diagnosztizálása elsősorban orvosi, gyógypedagógiai és pszichológiai feladat. Pszichodiagnosztikai vizsgálatokkal állapítható meg a kognitív funkciók lassúbb fejlődése, valamint más, nem intellektuális területeken jelentkező eltérések.

2. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelési, oktatási szempontú jellemzői

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlődése igen eltérő attól függően, hogy milyen egyéb érzékszervi, motorikus, beszédfejlődési, viselkedési stb. rendellenességeket mutatnak, amelyek vagy oksági összefüggésben állnak az értelmi fogyatékossgal, vagy következményesen egyéb hatásokra alakulnak ki. Tanulási helyzetekben megfigyelhető jellemzőik: a téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelemkoncentráció, a bonyolultabb gondolkodási folyamatok, a kommunikáció, valamint a szociális alkalmazkodás fejlődésének eltérései. Ezek változó mértékben és mindig egyedi kombinációban jelennek meg, a tanulási képesség különböző mértékű fejlődési zavarát is mutatják és akadályozzák az iskolai tanulás eredményességét.

A nevelésükhöz szükséges feltételek:

a) a fogyatékossg típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógiai tanár/terapeuta foglalkoztatása,

b) a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelési igényeinek megfelelő gyógypedagógiai nevelés és terápia hatására fejlődésük a mentális képességek területén is számottevő lehet.

3. Az integrált keretek között nevelt enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlesztése

Az integrált keretek között nevelt enyhén értelmi fogyatékos tanulók neveléséhez, fejlesztéshez, rehabilitációs és rehabilitációs célú foglalkozások vezetéséhez, az egyéni fejlesztőprogramok kimunkálásához, a tantárgyak fejlesztési feladatainak megvalósításához a szakirányú képesítéssel rendelkező gyógypedagógiai tanár együttműködése szükséges. Amennyiben a tanuló állapota megkívánja, úgy más szakembert (pl. terapeuta, logopédus, pszichológus, orvos, konduktor) is be kell vonni a fejlesztő munkába.

4. A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció

A gyógypedagógiai nevelés egészét átható rehabilitációs, rehabilitációs nevelés célja az értelmi fogyatékos fiatalok szocializációja, eredményes társadalmi integrációja. A fogyatékossgból eredő hátrányok csökkentését segítőprogramok az iskola helyi tantervének részeként működnek. Megjelenhetnek tréning formájában, tantárgyi témaként, egy-egy terület önálló fejlesztési programjaként, beépülhetnek a tanítási órán kívüli programokba.

A gyógypedagógus, a terapeuta - esetenként más szakember véleményének figyelembevételével - készíti el a fejlesztő programot, amely a tanuló különleges gondozási igényére épül, és egyedi tulajdonságainak fokozatos kibontakozását szolgálja.

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul, és a programokon, tréningeken keresztül valósul meg.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység lényeges eleme a folyamatos vagy szakaszos pedagógiai diagnosztizálás. Szolgálja a korrigáló, kompenzáló tartalmak, eljárások, terápiás eszközök tervezését, megelőzheti a további - másodlagos - tünetek megjelenését. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység során a fejlesztő programok készítésekor és elemzésekor elsődlegesen azt kell figyelembe venni, hogy a gyógypedagógiai nevelés, a terápiás eljárás és eszközrendszer miként tud vagy tudott hozzájárulni a pszichikai, a fiziológiai funkciók zavarának korrigálásához, kompenzálásához, a funkcionális képességek csökkenéséből, a funkciók fejletlenségéből eredő zavarok kezeléséhez, a szociális szféra akadályozottságából származó hátrányok csökkentéséhez.

3. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

3.1. Alapfokú nevelés

a) Bevezető szakasz: 1-2. évfolyam.

b) Kezdő szakasz: 3-4. évfolyam.

Ebben a két szakaszban a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének.

A gyógypedagógiai nevelésnek az egész személyiség fejlesztésére kell törekednie.

E két szakaszban nagyobb hangsúlyt kap a tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése.

c) Alapozó szakasz: 5-6. évfolyam.

d) Fejlesztő szakasz: 7-8. évfolyam.

Az alapozó és a fejlesztő szakaszban a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tanítás-tanulás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is.

Magyar nyelv és irodalom

A magyar nyelv a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzés eszköze is. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és - gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata továbbá az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, e speciális készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

Az irodalmi ismeretek célja, hogy műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a tanulókat a világról, az emberi természetről, az emberi létről, érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. Az irodalmi ismeretek hozzájárulnak a tanulók személyiségének, gondolkodásának, érzelmi világának, erkölcsi, esztétikai érzékének gazdagításához.

A *magyar nyelv és irodalom* műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

a) Az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció megerősítése:

- vizuális észlelés - jelfelismerés,
- akusztikus észlelés - hangok differenciálása,
- a beszédmotoros észlelés fejlesztése.

b) A téri tájékozódás fejlesztése.

c) Grafomotoros készségek fejlesztése.

d) Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.

e) Szavak olvasásának begyakorlása - szóemlékezet, vizuális, akusztikus memóriafejlesztés.

f) Szövegösszefüggések megláttatása.

g) A helyesírási szokások megerősítése.

Élő idegen nyelv

Az *Élő idegen nyelv* tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg.

Az enyhén értelmi fogyatékos/tanulásban akadályozott tanulók szükségletei indokolják a korai idegen nyelvi oktatást, de a tanulási képességük akadályozottsága miatt aránytalan terhelést jelentene a sérült tanuló számára.

Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés a nyelv tanulása iránt, sikerélményekhez juttatni a tanulót a későbbi nyelvtanulás érdekében.

A nyelvtanulás a természetes nyelvszajátításra épül. Az idegen nyelv elsajátítása során a tanulók olyan nyelvi tevékenységekben vesznek részt, amelyek értelmi szintjüknek, fejlettségüknek megfelelnek.

A nyelvtanulási stratégiák között fontos szerep jut a játékos tevékenységeknek, az egyszerű élethelyzetek modellezésének, ismert helyzetek, tartalmak idegen nyelven történő értelmezésének.

A szemléltetéshez, a konkrét helyzetekhez, cselekvésekhez kötődő nyelvtanulás eredményesebb, a szavak könnyebben megjegyezhetők és felidézhetők (pl. köszönés, bemutatkozás, kérdezés). Az egyszerű utasítások, a cselekvésre épülő játékos feladatok eredményesen fejleszthetik a hallott szöveg megértését.

Természetes része a tanuló tanórai beszédének a magyar nyelvű kérdés és válasz, amelyet párhuzamosan használnak az idegen nyelvvel együtt. A nyelvtanulás középpontjában a motiváció fenntartása, a hallott szöveg (kérdés, utasítás, cselekvés stb.) megértése, fejlesztése áll.

Az idegen nyelv olvasásának, írásának tanítása csak fejlettség szerint, a tanulóban erősödő igény alapján kívánatos. Az idegen nyelv tanulása nem önmagáért történik, hanem az idegen nyelvi környezetben az elemi kommunikáció és kapcsolattartás érdekében, az egyszerű információk felfogása, megértése céljából.

A sikeres nyelvtanulás érdekében szükség van a hosszabb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra.

Matematika

A Matematika műveltségi terület lehetőséget ad a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, megismerésére. Képesé teszi a tanulókat a világ valóságghű észlelésére, információk befogadására, megőrzésére és feldolgozására. A gyakorlás folyamán, a kognitív képesség alapmőveleteit szem előtt tartva növelhetjük a tanulók intellektuális kapacitását. A matematikai fejlesztés során olyan képességek fejlesztése történik, amely képesé teszi tanulóinkat más tantárgyakban, illetve a mindennapi életben jelentkező problémák megoldására is. Segítve ezzel a személyiségük fejlődését, valamint a

társadalomban elfoglalt helyük, szerepük objektív megítélését, növelve ez által cselekvési képességük hatékonyságát.

A műveltségi terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai

- a) A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- b) Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.
- c) Ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- d) Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- e) Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek összehasonlítása, becslése.
- f) A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- g) A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- h) A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- i) Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelt és a tényleges megoldás összevetése.

Ember és társadalom. Történelem és társadalmi ismeretek

A műveltségi terület középpontjában az ember világa áll. A múlt kiemelkedő történelmi eseményeinek, történelmi személyiségeinek megismerése hozzájárul a nemzeti és az európai identitástudat kialakulásához, elmélyítéséhez. A társadalmi ismeretek tartalmi sokoldalúan tárják a tanulók elé a szűkebb és tágabb közösségekben élés lehetőségeit. A tanulókat hozzásegíti ahhoz, hogy tájékozódni tudjanak a körülöttük lévő társadalmi, gazdasági, politikai jelenségek között. Lehetőséget kapnak a legalapvetőbb társadalmi tevékenységek, a legfontosabb állampolgári ismeretek elsajátítására. A tartalmak elsajátításakor figyelembe kell venni a tanulók gyogyepedagógiai-pszichológiai jellemzőit, ezért előnyben kell részesíteni a sajátélményű tevékenységeket. A személyes élmény segíti annak a belátását is, hogy a jelen eseményei nagymértékben a múlt eseményeinek eredményei, és mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is, azaz a történelemnek, a társadalom eseményeinek mi magunk is részesei vagyunk.

A fejlesztés kiemelt területként kezeli a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvédő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

A műveltségi terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai

- Az időészlelés fejlesztése, az emberöltő, az évtizedek, évszázadok, évezredek megértése.
- Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése.
- Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése.
- A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- A kommunikációs képességek fejlesztése.
- A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, a valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése.

Ember a természetben

A műveltségi terület természettudományos nevelést alapoz meg. A nevelés-oktatás során lehetőség nyílik tapasztalatok, korszerű - a gyakorlatban is felhasználható - ismeretek átadására az anyagokról, a természeti környezet kölcsönhatásairól, folyamatairól. A műveltségi terület tudatosítja a tanulóknak, hogy az ember része a természetnek, így felelős a természeti környezetért, az emberiség jövőjéért. Formálja gondolkodásmódjukat, a természethez, a családhoz és önmagukhoz való viszonyukat, felkészíti arra, hogy a megszerzett ismereteket miként alkalmazzák a tanulásban, az önálló életvezetésben.

A tanulók ismeretsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul.

Ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való pozitív viszonyulás megeremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív magatartás- és viselkedésmódmák elsajátítása.

E területen szerzett műveltség fontos eszköze az egészséges életmóddal, életvitellel, környezettudatos viselkedéssel kapcsolatos szabályok elsajátításának is.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- Figyelem, emlékezet fejlesztése, a kíváncsiság, az érdeklődés felkeltése.
- Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése.
- A térérzet alakítása, megerősítése, viszonyszavak pontos használata, az idő múlásának érzékelése, felfogása, a változás - időben, térben - észlelése, értelmezése.
- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése.
- Szokások, szokásrendszerek kialakítása.
- A tanulási szokások (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés)
- kialakítása, megerősítése.

Földünk és környezetünk

A Földünk és környezetünk műveltségi terület ismereteket nyújt a tanulóknak a lakóhelyükről, a hazájukról. A hazai az európai földrajzi környezetből kiindulva lineárisan táguló térben szerezhetnek elemi ismereteket a távoli földrészekről és a bolygókról. A mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik - a habilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat hordozva.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- A gondolkodási funkciók fejlesztése: megfigyelés, elemzés, összehasonlítás, elvonatkoztatás, probléma felismerés, ok-okozat összefüggés meglátásának képessége.
- A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és térkép összefüggéseinek felismerése.
- Biztos tájékozódás megeremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- Az idő észlelés fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.

- Kommunikációs képességek - kérdezni tudás, szakkifejezések használata.
- Tanulási szokások megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, munkalap használata.

Művészetek

A műveltségi terület olyan élményszerű ismeretek nyújtását állítja középpontba, melyek hozzájárulnak a képességek fejlesztéséhez, a harmonikus személyiség kialakulásához. Jellemzője az értékközvetítés és értékörzés mellett az aktív befogadásra és alkotásra készítés. Hozzájárul a szellemi, lelki tulajdonságok gyarapításához, az esztétikai fogékonyság, a fantázia, az érzékenység fokozásához. Az iskolai nevelés, oktatás rehabilitációs célú feladatainak megvalósításában kiemelt szerepe van a gyakorlati tevékenységeknek, mert általuk az ismeretek élményszerűvé válnak, segítik a mélyebb megismerést, fejlesztik a kreativitást. A tevékenységek, az alkotások széles körű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a differenciális megvalósítására.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- Képzelet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.
- Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása.

Informatika

A műveltségi terület - igazodva az informális társadalmi elvárásokhoz - középpontjába a munkához, az életvitelhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzést és készségfejlesztést állítja. A mindennapi élet szerves részeként jelenlévő informatikai ismeretek, illetve az informatikai ismerethordozók használatának készsége, az esélyegyenlőség megteremtése, az életvitel céljából is kiemelkedő jelentőségű. A tanulóinknak képessé kell válniuk az informatika eszközszerének alapvető használatára. Ez ad lehetőséget számukra gyors, korszerű ismeretszerzésre, ügyintézésre.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- Érzékszervi megismerések.
- Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.
- Csoportosítások, következtetések.
- Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.
- A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- Analízis, szintézis.

- Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

A műveltségi terület az ismeretek és fejlesztési feladatok tekintetében szintetizáló feladatot tölt be. Életmóddá, szokás-, viselkedés- és magatartásformává szervezi a fejlesztés kiemelt területeit, az ismeretek halmazát. A közvetlen környezetben szerzett tapasztalatokból kiindulva a technika, a társadalom, a munka világában történő pontosabb, tudatosabb eligazodást szolgálja. A tanuló egyediségének, megváltozott tulajdonság együttesének figyelembevételével hozzájárul az én-kompetencia, a cselekvési, a szociális, a kommunikációs kompetenciák kialakításához. A sérülésspecifikus jegyek figyelembevételével épít a NAT ezen műveltségi területen megfogalmazott alapelveire, kiemelt fejlesztési területeire, fő témaköreire, feladataira.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések,
- analógiák, felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- A problémafelismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- A cselekvőképesség fejlesztése, önellátás, környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akaratú mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz
- sebességének és ütemének alakítása.
- A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
- A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
- Szociális képességek fejlesztése.

Testnevelés és sport

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók igen eltérő képességekkel és fejlettségi szinttel kerülnek az iskolába. Mind az értelmi, mind a fizikai képességek területén nagy különbségeket mutatnak. Gyakori a helytelen testtartás, mozgásos ügyetlenség, a diszharmonikus, az inkoordinált mozgás. A tanulók egy részénél mozgásfogyatékoság nehezíti a cselekvéses tanulást, aktív mozgástevékenységet. Mindezek szükségessé teszik, hogy az általános testnevelés körét kibővítve, a gyógypedagógia és ezen belül a szomatopedagógia eszközrendszere segítse eljuttatni a tanulókat a rendszeres testedzés, a mozgásos játéktevékenység öröméhez, a mozgásbiztonsághoz.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkézséget, bátorítson mozgásos feladatok, gyakorlatok elvégzésére.
- Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömére.
- Fejlessze a mozgásos alaptermészetek elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességét.
- Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.

- A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonzyszavak felfogása, használata, a téri biztonság erősítése.
- A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.
- Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

A beszéd fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének elvei

1. A beszéd fogyatékos tanuló

Beszéd fogyatékos az a tanuló, akinél veleszületett vagy szerzett idegrendszeri működési zavarok és a környezeti hatások következtében jelentős mértékű a beszédbeli akadályozottság. Ennek következtében átmeneti, illetve tartós zavarok léphetnek fel a nyelvi, kommunikációs és tanulási képességekben, a szociális kapcsolatok kialakításában. Az

akadályozottság megmutatkozhat a beszédhangok helyes ejtésének, a beszédészlelés és megértés zavaraiiban, a beszédritmus sérülésében, a grafomotoros és a vizuomotoros koordináció éretlenségében, valamint az általános beszédgyengeséggel együttjáró részképesség-kiesésben. A különböző jellegű diszfóniák, a hangadás kóros elváltozásai szintén a beszéd fogyatékos körébe sorolhatók.

A beszéd fogyatékos tanulónál a fentiek - az egészen enyhe eltérésektől az érthetetlen beszédig – minden változatban előfordulhatnak. A súlyos beszéd fogyatékos tanulónál a kommunikációs nehézségek miatt különböző másodlagos pszichés eltérések (magatartási zavar) alakulhatnak ki. A fenti tünetek együttesen tanulási akadályozottságot is kiválthatnak.

Amennyiben a beszéd fogyatékos a kisiskolás kor kezdetére tartósan fennmarad, a tanuló a továbbiakban is folyamatos gyógypedagógiai ellátásra szorul. Az iskolai oktatás, a pedagógiai, logopédiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció a beszédbeli akadályok jellegétől függ. Ezek az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- a) megkésett beszédfejlődés,
- b) diszfázia,
- c) diszlália,
- d) orrhangzós beszéd,
- e) beszédritmus zavara (dadogás, hadarás),
- f) diszfónia,
- g) disarthria,
- h) mutizmus,
- i) diszlexia,
- j) diszgráfia,
- k) súlyos beszédészlelési és beszédmegértési zavar, vagy ezek halmozott előfordulása.

A dadogás, a hadarás, a diszfónia serdülőkorban is jelentkezhet. Különös figyelmet érdemel ebben a korban a felnőtt beszédhang fokozatos kialakulásának óvó-segítő rendszere, ennek beépítése a pedagógiai teendők sorába.

2. A beszéd fogyatékos, beszéd- és nyelvi fejlődésben akadályozott tanulók iskolai fejlesztése

2.1. A beszéd fogyatékos, beszéd- és nyelvi fejlődésben akadályozott tanulók iskolai fejlesztésének alapelvei, célja és kiemelt feladatai

A beszéd fogyatékos tanuló iskolai fejlesztésében, speciális nevelési igényeinek kielégítésében elsőbbséget kell biztosítani az ép beszélő környezetben integráltan történő oktatásnak a

különleges gondozási igény feltételeivel. Ez biztosíthatja a tanulók számára a felfelé nivellálást segítő pedagógiai környezetet.

a) A beszéd fogyatékos tanulók fejlesztésében törekedni kell a pszichológiai és fiziológiai tényezők összhangjára, a személyiség és a beszédműködés kölcsönhatására, funkcionális összefüggésrendszerére.

b) A fejlesztés legyen tudatos és tervszerű, melynek során a beszéd állapotának felmérésétől a terápiás terv meghatározásán át a tudatos módszerválasztáson túl a komplexitás és a folyamatkövetés is megvalósul.

c) A módszerek megválasztásakor az életkor, a pszichikai sajátosságok, a beállítódás, az értelmi képesség, a beszédhiba típusának és súlyosságának, és a korrekció adott szakaszának figyelembevétele szükséges.

d) A fejlesztésében meghatározó a sokoldalú perцепciós fejlesztés, melynek során a kinezteziás, a hallási, a látási, a beszédmozgási benyomások egymást erősítve fejlődnek.

e) Fontos a transzferhatások tudatos kihasználása. Mivel a különböző beszédműveletek számos azonos, illetve közös elemből tevődnek össze, a fejlesztés a különböző átviteli megoldásokkal eredményesebbé tehető.

f) A beszéd fogyatékos tanulók nevelése, oktatása megköveteli az egyéni és csoportos foglalkozások változatos szervezeti kereteit.

g) A fejlesztést a szülők támogató együttműködése segíti. A terápiában - a minél gyorsabban automatizált jó beszéd szint elérése érdekében - a tanulóval kommunikáló valamennyi felnőtt legyen partner.

2.2. Kiemelt fejlesztési feladatok

A beszéd fogyatékos tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok, az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek az irányadóak, de azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama módosulhat.

Énkép, önismeret

A személyiség fejlesztésében hangsúlyozott szerepet kap a szociális kapcsolatrendszer kommunikációs bázisa, a kommunikációs szándék tudatos megvalósítására nevelés.

Információs és kommunikációs kultúra

Az információszerzésben, tanulásban, szociális-kommunikációs fejlesztésben az informatikai eszközök segítő szerepe kiemelkedő. A számítógép írástechnikai segédeszközként tanulási és munkaeszköz a beszéd útján nehézségekkel kommunikáló tanuló számára.

Tanulás

Az informatikai eszközök tanulás során történő megfelelő és tudatos alkalmazásának különösen az írás- és olvasási nehézséggel küzdő tanulók esetében van kiemelt szerepe.

Testi és lelki egészség

A nevelésnek, oktatásnak átfogó képet kell nyújtania arról, hogy a tanuló miként viszonyuljon beszéd fogyatékoságához. Kiemelt feladat a tanuló motiválása a beszédhibájára leküzdésére, ugyanakkor felkészítése az esetleges visszaesésekre, azok kezelésére, valamint arra, hogy a maradandó tünetekkel később is együtt tudjon élni.

Magyar nyelv és irodalom

A műveltségi területhez kapcsolódó tananyag tartalmát, a fejlesztésre fordított időt a sérülés jellege, mélysége, prognózisa befolyásolhatja. A Magyar nyelv és irodalom, a Művészetek, a Testnevelés és sport, valamint az Élő idegen nyelv fejlesztési feladatainak megvalósítása kíván nagyobb figyelmet, a beszéd fogyatékos típusától függően az egyes témakörök között hangsúlyeltolódások válhatnak szükségessé. Néhány szempont azonban általánosítható:

- olvasás-, írástanítási módszerként beszéd fogyatékos tanulók esetében a hangoztató-elemző, illetve a diszlexia prevenciósi olvasástanítási módszer ajánlott;

- a súlyos beszéd fogyatékos tanulók anyanyelvi fejlesztésében hosszabb begyakorlási, érési szakaszok tervezendők;
- az anyanyelvi fejlesztés, gondozás a nevelés minden színterén és helyzetében, az oktatás teljes időtartama alatt központi szerepet játszik.

Művészetek. Testnevelés és sport

Mindkét műveltségi terület jól szolgálja a fejlesztés másik nagy területének, a téri orientáció, mozgás-, ritmus-, beszédkoordináció követelményeinek megvalósítását. A dráma és a tánc kiemelt szerepet kap a rehabilitációs célú feladatok megvalósításában is.

Élő idegen nyelv

A beszéd fogyatékos típusához igazodó módszerek - pl. dadogók esetében az írásbeliség, diszlexiás tanulóknál pedig az auditív módszerek - elsőbbségét szükséges biztosítani.

3. Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció

3.1. A pedagógiai rehabilitáció ajánlott tevékenységformái

- Logopédiai egyéni és csoportos terápia.
- Szenzoros integrációs tréningek és terápiák.
- Kommunikációs tréningek.
- Bábterápia.
- Drámaterápiás foglalkozások.

Logopédiai egyéni és csoportos terápia a leggyakoribb kórformák esetében

A beszéd fogyatékos tanuló - függetlenül attól, hogy az iskolai nevelésben, oktatásban integráltan vagy szegregáltan részesül-e - az iskolai oktatás keretében, annak részeként vesz részt a beszéd technikai és tartalmi fejlesztését szolgáló logopédiai terápiás foglalkozáson. A beszéd fogyatékos eltérő kórformái szerint a rehabilitációs feladatok is eltérőek.

3.2. A beszédészlelés és beszédmegértés zavara

A beszédfeldolgozási folyamat zavaráról akkor beszélünk, ha az elhangzott közlések azonosítása korlátozott, nem pontos, megértésük bizonytalan, akadályozott, az értelmezés kérdéses, gátolt. Nagyon súlyos a zavar, ha a beszédfeldolgozás a gyermek, tanuló biológiai életkorához képest több mint 3 év, és a beszédfeldolgozás összes részfolyamatát érinti.

A terápia célja:

Az elmaradott, illetőleg zavart beszédmegértés korrekciója, azaz az életkornak megfelelő folyamatműködés kialakítása, a következményes problémák csökkentése, megszüntetése.

A fejlesztés menetét meghatározó tényezők: az életkor, a beszédprodukciónak, a beszédészlelési és beszédmegértési zavar mértéke, a következményes problémák jelenléte és mértéke (olvasási, helyesírási nehézségek).

A rehabilitációs tevékenység GMP-diagnosztikára épül. Tartalma célzott beszélgetések és célzott verbális feladatok megoldása egyénileg, illetve kiscsoportban.

3.3. Megkésett/akadályozott beszédfejlődés

Az ép értelmű és ép érzékszervű gyermek beszédfejlődése elmarad a megfelelő beszédszinttől.

A terápia célja:

A nyelvi közlés többszintű összetevőjének (szókincs, helyes ejtés, nyelvtani rendszer, szóbeli és írásbeli szövegalkotás) sokoldalú, intenzív differenciált fejlesztése, amely specifikusan egyéniesített jellegű.

3.4. Dadogás

A beszéd összerendezettségének zavara, amely a ritmus és az ütem felbomlásában és a beszéd görcsös szaggatottságában jelentkezik. A dadogás terápiája komplex (logopédiai, orvosi, pszichológiai), egyénre szabott terv alapján zajlik.

3.5. Hadarás

A beszéd súlyos zavara, melyre a rendkívüli gyorsaság, a hangok, a szótagok kihagyása, a pontatlan hangképzés, a monotonía és a szegényes szókincs jellemző. A hadaráshoz gyakran társul a könnyen elterelhető érdeklődés.

3.6. Diszfónia

A zöngképzés, az ún. primér hang területén megjelenő hangképzési zavar. A diszfóniások beszédéből hiányzik, vagy torzult formában van jelen a zöngé.

3.7. Orrhangzós beszéd

Legsúlyosabb esetei az ajak- és szápadhasadékok következtében alakulnak ki. A szápadhasadékkal gyakran együtt jár az enyhe fokú nagyothallás. A beszédfejlődés, majd a mondatok megjelenése is késhet, azok hiányosak, diszgrammatikusak lehetnek.

A logopédiai terápia feladata a nyelv minden szintjére kiterjedő beszéd-, illetve nyelvi fejlesztés.

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók iskolai fejlesztésének elvei

1. A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanuló

A súlyos tanulási, beilleszkedési és magatartási zavarok hátterében részképességzavarok, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar és/vagy figyelemzavar, az iskolai teljesítmények eléréséhez szükséges pszichikus funkciók kialakulatlansága, fejletlensége vagy a felsoroltak halmozott előfordulása áll fenn. Nem határozhatunk meg egységes jellemző jegyeket; az egyes állapotok a tünetek/tünetegyüttesek komplexitásától függően a funkciógyengeségtől a komplex személyiség-, illetve általános tanulási zavarig terjedhetnek. A percepció bázis többdimenziós érintettsége miatt az olvasás, írás, számolás elsajátításában különböző súlyosságú akadályt jelent, az enyhe zavartól egészen a funkcióképtelenségig.

a) A részképességzavarok körébe az iskolai teljesítmények - elsősorban az alapvető eszköztudás (olvasás, írás, számolás) - elsajátításának nehézségei, a képességek deficitje, valamint az általuk kiváltott, következményes magatartási és/vagy tanulási zavarok komplex tünetegyüttese tartozik. Jellemző, hogy az adott részképességben az intelligencia szintjének ellentmondó súlyos teljesítménybeli elmaradás mutatkozik, valamint teljesítményszóródás mutatható ki az intelligenciafaktorok, a mozgáskoordináció és a beszéd szintje között. A részképességzavarok tüneteit mutató tanulók általános jellemzője a számukra nehéz iskolai feladatok iránti feltűnő közömbösség, érdektelenség, amely a nehézségek következtében fokozatosan elmélyül, és a tanulással kapcsolatos tevékenységek (olvasás, írás, számolás) elutasításában fejeződik ki.

b) A kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar, a figyelemzavar megléte esetén az érintett tanuló rövidebb ideig tud a feladathelyzetben megmaradni, az általánosnál sokkal több cselekvéses tanulási helyzetet igényel. Azok a tanulók, akik súlyos figyelemzavaruk (helyzetidegenség, hibás-hiányos helyzetfelismerés) vagy fejletlen önirányítás, gyenge

önértékelési képesség miatt nem tudnak a tanulási szituációba beilleszkedni, állandó személyes kontrollra, megerősítésre szorulnak.

Míg a részképességzavarok gyakran ép érzékszervek esetén is az érzékszervi fogyatékoság (gyengénlátás, enyhe nagyothallás) látszatát kelthetik, addig a hiperaktivitás, a nyugtalanság, a túlmozgások, a figyelemzavar előfordulásakor a tanulók általánosan gyenge képességűnek, értelmi fogyatékosnak tűnhetnek.

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének, érési lelassulásának jelei a tanulási, magatartási zavar tüneteit mutató

tanulóknál az alábbiak:

- általában érzékenyebbek a meteorológiai változásokra,
- fáradékonyabbak az átlagnál, nehezen tűrik a zajokat, nehezen viselik el a várakozási feszültséget,
- gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, egyedüllétre,
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat.

1.1 A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók iskolai fejlesztése

1.2. A fejlesztés alapelvei

- A részképességzavar tüneteit mutató tanulók sajátos nevelési igényeinek kielégítése gyógypedagógiai tanár, terapeuta és/vagy pszichológus közreműködését igényli. A rehabilitációs célú órakeretben a tanulók fejlesztése egyéni terápiás terv alapján történik.

A kialakulatlan részképesség jellegének megfelelően az iskolai oktatásban érvényesíteni kell a számonkérési, értékelési, esetleg - indokolt esetben, a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján - az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítés lehetőségét.

- A részképességzavar tüneteit mutató tanuló egyéni fejlesztése, külön oktatása intenzív terápiás céllal szervezett

átmeneti formának tekinthető, melyet csak súlyos állapotok esetén célszerű alkalmazni, és amelynek célja, hogy a tanuló minél előbb visszakerüljön az őt integrálni képes környezetbe.

- Az iskolai nevelés, oktatás során kiemelt feladat:

- a) az egészséges énkép és önbizalom kialakítása,
- b) a kudarcűrő-képesség növelése,
- c) az önállóságra nevelés.

1.3. A fejlesztés kiemelt céljai, feladatai

1.3.1. Diszlexia, diszgráfia

A diszlexia a tanulási zavarok fogalomkörébe tartozó, intelligenciaszinttől független olvasási és helyesírási gyengeség. Hátterében a központi idegrendszer sérülései, organikus eltérései, érési késése, működési zavara, örökletesség, lelki és környezeti okok különböző összefonódásai találhatók meg, valamelyik dominanciájával.

Általában differenciálatlan az aktív szókincs, és gyenge a verbális emlékezet. A tanuló az új szavakat nehezen jegyzi meg, megmásítja, torzítja, jó értelmi képesség esetén új szót alkot helyette, vagy körülírja a fogalmat. Az olvasás tanulása során nehezen alakul ki a hang-betű kapcsolat, gyakori és makacs betűtévesztések fordulnak elő, a sorrendben átvetések tapasztalhatók, a hosszabb szavak áttekintése rendkívül nehéz. Hibás kombinációk, felületes akusztikus képzetek előhívása észlelhető. Nehéz a figyelem megosztása az olvasási technika és a szöveg tartalma között, pontatlan a toldalékok olvasása, lassú az olvasási tempó, gyenge a szövegértés.

A súlyos olvasás-írászavar irreverzibilis, maradványtünetei a közép- és felsőfokú oktatásban, illetve a felnőttkorban is feltűnnek és fennmaradnak.

Diszgráfia esetén az írómozgásokban, azok kivitelezésében jellemző a rossz kéztartás, az íróeszköz helytelen fogása, a görcsösség. Más tananyagokban való előrehaladáshoz viszonyítva nagyon lassú az írás megtanulásának folyamata.

Az írómozgás egyenetlen, ritmusa és lendülete töredezett lesz, az optimális mozgássor csak nagyon lassan valósul meg, ezért fáradékonyabbak a diszgráfias tanulók.

A fejlesztés célja:

Az olvasás-, írászavarok javításának feladata az iskolás korban, hogy kialakítsa a tanulóban az intellektusának és mindenkori osztályfokának megfelelő értő olvasás-írás készséget, fejlessze kifejező készségét, segítse az olvasás, írás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

A fejlesztés feladatai:

- a) a testséma biztonságának kialakítása,
- b) a téri és időrelációk kialakítása praktikus és verbális szinten,
- c) a vizuomotoros koordináció gyakorlása,
- d) a látás, hallás, mozgás koordinált működtetése,
- e) az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő, valamint a vizuális és auditív észlelésre alapozó módszerrel,
- f) az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,
- g) a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,
- h) az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel,
- i) az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával.

1.3.2. Diszkalkulia

A diszkalkulia különböző számtani műveletek, matematikai jelek, kifejezések, szabályok megértésének, a számjegy, számkép felismerésének, egyeztetésének, grafikus ábrázolásának, a számok sorrendiségének, számneveket szimbolizáló vizuális alakzatok azonosításának nehézsége más iskolai teljesítmények (pl. olvasás, írás, idegennyelv tanulás) jó színvonala mellett. Hátterében általában valamilyen idegrendszeri sérülés húzódik meg, amelynek következtében zavart az érzékelés-észlelés folyamata, sérült a gondolkodás. Nehezítetté válik a szimbólumok felismerése és tartalmi azonosítása, akadályozott a fogalmak kialakulása, sérülnek a fogalmakkal végzett gondolkodási műveletek, a sor- és szabályalkotás, a téri és síkbeli viszonyok érzékelése, illetve zavart szenved az emlékezet és a figyelem.

A diszkalkuliás tanulóknál általában hiányzik a matematikai érdeklődés, kialakulatlan a mechanikus számlálás képessége, a mennyiség-állandóság. Súlyos elmaradásaik vannak a matematikai nyelv használatában, a matematikai relációk verbális kifejezésében.

A fejlesztés feladatai:

- a) az érzékelés-észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése,
- b) a testséma kialakítása,
- c) a téri relációk biztonsága,
- d) a relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása,
- e) a szerialitás erősítése,
- f) segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése,

g) a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés,

h) a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások megtalálása és alkalmazása.

1.3.3. A kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitászavar, a figyelemzavar

Hiperkinetikus zavarok

Már az első öt évben kialakuló tünetegyüttes, melyet jellemez a tevékenységek csapongása, a figyelmetlenség, a nagyfokú impulzivitás, a szabályok gyakori megszegése, megfontolatlanság, többszöri konfrontálódás a társakkal.

Gyakori a kognitív működések zavara, illetve a nyelvi és motoros képességek fejlődésének késése. Másodlagos szövődménye az aszociális viselkedés és csökkent önértéktudat.

Magatartási zavarok

Jellemzői a visszatérő és tartós disszociális, agresszív vagy dacos magatartássémák. A viselkedés erősen eltér az adott életkorban elvárhatótól, a szociális elvárásokat durván áthágja. Sokkal súlyosabb lehet, mint egy gyermekcsíny vagy egy serdülőkori lázadás és hosszan tart (hat hónap vagy annál hosszabb ideig). Jellemzi még: nagyfokú harcosság, társakkal, tárgyakkal, állatokkal szembeni durva bánásmód, fenyegető erőfitogtatás, indulatkitörések, iskolakerülés, hazudozás.

A fejlesztés elvei, módszerei, feladatai:

a) A tanuló optimális helyének megválasztása a pedagógus kommunikációs jelzéseinek megfelelő érzékelésére.

b) Az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.

c) A tanuló viselkedésének (kommunikációjának, önbizalmának, magabiztosságának, önérvényesítésének, cselekvéses, illetve verbális megnyilvánulásainak) megismerése siker vagy kudarc esetén. Ennek alapján a tanuló alkalmazkodásának, a kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése.

d) Együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

e) A fejlődés segítése gyakori pozitív visszajelzésekkel, a sikerélmény biztosítása.

2. Kiemelt fejlesztési feladatok

Helyi tantervünkben kiemelten kezeljük az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését. E feladatok minden műveltségterületen megjelennek.

A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése, az olvasásértés fejlesztése a Magyar nyelv és irodalom műveltségi terület fejlesztési feladatai között kap kiemelt szerepet.

Az élő idegen nyelv tanításánál a nyelvoktatás auditív módszereinek előtérbe helyezése javasolt.

A Művészetek műveltségi területen belül a komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

A Testnevelés és sport műveltségi terület fejlesztési feladatainak megvalósítása során szenzoros integrációs

programok és terápiák beállítása és/vagy gyógyúszás, valamint logopédiai ritmika alkalmazása is javasolt. A Matematika területén a kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek alkalmazása segíti az eredményes fejlesztést.

Azoknál a tanulóknál, akiknél a sajátos nevelési igény oka a hiperaktivitás, a figyelemzavar, indokolt a korszerű, rugalmas szervezeti keretek és módszerek előtérbe helyezése a helyi tanterv készítésénél.

3. Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció

3.1. Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban a pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába.

Ebből a szempontból fontos a gyermekneurológiai, a fülészeti, valamint a szemészeti vizsgálat, szükség esetén az érzékszervi gyógyítás.

3.2. A gyógypedagógiai tanár/terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

A hallássérült tanulók iskolai fejlesztésének elvei

1. A hallássérült tanuló

A hallássérült tanulónál - a hallás hiánya vagy csökkenése miatt - a szokásostól eltér a nyelvi kommunikáció fejlettsége (szövegértés, szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.), és ennek következtében a megismerő tevékenység és egyes személyiségjegyek fejlődése. A tanuló nyelvi kommunikációs szintje az esetek jelentős részében nem korrelál életkorával, hallásállapotával - attól pozitív és negatív irányban is eltérhet.

b) A *nagyothalló* tanulónál (a beszédtartományban mért hallásszintek átlaga enyhe nagyothallás esetén 30-45 dB, közepes nagyothallás esetén 46-65 dB, súlyos nagyothallásnál 66-90 dB) a hallás csökkenése akadályozottságot jelent a hangzó beszéd elsajátításában és értésében. Ennek mértéke a súlyos kommunikációs zavartól a normál nyelvhasználat megközelítésének szintjéig terjedhet.

1.2. A hallássérült tanulók többségi iskolában történő együttnevelése

A nevelés-oktatás szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A többségi iskolában történő együttnevelés egyéni döntést igényel. Alapja az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye.

Külön gondot kell fordítani arra, hogy a tanuló minden segítséget megkapjon hallássérüléséből, gyengébb nyelvi kommunikációs kompetenciájából, fogalmi gondolkodásából eredő hátrányának és ezzel összefüggő tanulási nehézségének leküzdéséhez.

Az értékelés része olyan követelmény legyen, mely a tanuló sérülését figyelembe véve, halló társaival azonos szinten vagy módon teljesíthető. Az értékelésnél figyelembe kell venni az egyéni fejlesztési terv követelményeit.

A hallássérült tanuló fejlesztési stratégiájának kialakítását segíti a szakirányú végzettségű, integrált oktatásban tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus.

Az eredményesség érdekében szükség van a szülők és az iskola együttműködésére.

Az integráltan tanuló hallássérült gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz, illetve a hallássérülés tényéből következik (pl. audiológiai gondozás).

2. Kiemelt fejlesztési feladatok

A hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama)

mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

Énkép, önismeret

A hallássérült tanulókat fontos segíteni abban, hogy érzékszervi fogyatékkal együtt élve a munka világának aktív részesévé váljanak.

Információs és kommunikációs kultúra

Az ismeretszerzésben fontos szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy ezen az úton szerzett ismereteknek valóság-hű tartalma legyen, az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze.

Hon- és népismeret

A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Mindezek súlyos gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérülteknek. A szókincs, fogalmak bővítése, nonverbális úton szerzett ismeretek fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek.

Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés, kapcsolattartás formáinak elsajátítása, gyakorlása.

Európai azonosságtudat - egyetemes kultúra

Közvetlen élmény nyújtásával lehet hatékonyan ismereteket adni a hazánkon kívüli kultúrkincsek megismeréséhez. A tanulók szemléletének, nyitottságának formálásában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeikkel kapcsolatot tudnak teremteni szélesebb környezetükben élő (sors)társaikkal.

Környezeti nevelés

A legalacsonyabb életkortól megfigyelés, tevékeny részvétel útján lehet hatékonyan eljuttatni a tanulókat a környezet alakításának, óvásának felismeréséhez. Tudatos pedagógiai segítségre, sok vizuálisan érzékelhető élmény adására van szükség az ismeretek elsajátításához.

Tanulás

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, dysphasiás jegyek stb.) feltárására építve valósítható meg az egyéni fejlesztés.

Az információs kommunikációs technológiák megismertetése kiemelt pedagógiai feladat, mert ezáltal gazdagodnak az információszerzés lehetőségei.

Testi és lelki egészség

A hallássérült tanulókat szükséges megismertetni - az életkoruknak, esetleges társuló fogyatékkal megfelelő szinten - azokkal az okokkal, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit okozták. Fontos feladat a hallásjavító eszközök használatának, és azoknak az egészségügyi ismereteknek az elsajátítása, melyekkel megőrizhető, illetve aktivizálható hallásmaradványuk. Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének (hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás). Szükséges, hogy felismerjék a környezetben előforduló káros szokásokat, kerüljék az ártalmas, utánczó magatartási formákat (dohányzás stb.).

Felkészülés a felnőtt élet szerepeire

Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Ezért lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése, és működtetése, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsának döntő befolyásoló tényezői lehetnek (kézügyesség,

megfigyelés stb.). Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra, hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Reálisan kell felmérniük, feldolgozniuk a hallássérülésükből következő akadályozó tényezőket.

Magyar nyelv és irodalom

Komplex nyelvi fejlesztésre van szükség, speciális feladatokkal, módszerekkel a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításának céljából.

A műveltségi terület speciális fejlesztési részterületei valamennyi évfolyamon:

a) Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

Közvetlenül a hallássérülést és annak következményeit tantárgyi keretekben, egyénre tervezett fejlesztési programmal lehet csökkenteni, kompenzálni. Speciális tevékenykedtetés célozza a beszédhallás, a hangos beszéd további komponenseinek - mozgási, ritmikai - fejlesztését. A fejlesztési program az egyéni adottságok figyelembevételével készül. Az elért teljesítmények az egyéni adottságok miatt nagy eltérést mutatnak, közös követelményrendszerének meghatározása nem indokolt.

b) Beszédhallás-nevelés

Speciális eljárásokkal valamennyi anyanyelvi tantárgy keretében megjelenik. További alkalmazása minden tantárgy, foglalkozás keretében szükséges.

c) Helyes ejtés

Döntően a hangzásilag érthető beszéd komplex kialakítása, fejlesztése céljából az egyén adottságaihoz igazodóan, individuális keretek között folyó foglalkozás. A fejlesztés az egyéni anyanyelvi nevelés keretei között történik hagyományos és modern technikai eszközök, speciális módszerek alkalmazásával.

d) Szájról olvasás

A beszédhallás elégtelensége vagy hiánya miatt a beszédértés vizuális formáját jelenti. Kiemelt feladata a nyelvi kombinációs készség, a vizuális emlékezet fejlesztése.

Élő idegen nyelv

A tanulók oktatásában az élő idegen nyelv műveltségi terület tanítása az intézmény pedagógiai programja, helyi tanterve alapján szervezett keretekben, a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.

A nyelvi fejlettségi szint szerint célszerű a csoportokat szervezni.

Matematika

A nyelvi kommunikációs szint, a fogalmi gondolkodás, valamint a matematikai problémák felismeréséhez és megoldásához szükséges absztrakciós képesség szoros összefüggést mutat. Fentiekből következően a matematika eredményes oktatásának feltétele a fogalmi, gondolkodásbeli megalapozottság. Ennek további feltétele, hogy a nyelvi kommunikációs szint megfelelő alapokat biztosítson a gondolkodási műveletek elsajátításához.

Ember és társadalom

A műveltségi terület speciális fejlesztési tartalmát képezi a tér-idő viszonylatok kialakítása, a tájékozódási képesség, a történésekből, folyamatokból a tendenciák felismertetése. Segítséget nyújt a hallássérült embernek sajátos problémái miatti akadályozott helyzetében a társadalmi környezetben való eligazodásához, szocializációjához. Sérülésspecifikus tartalma kiegészül a siketek társadalmi beilleszkedését segítő szociális és jogi ismeretek oktatásával.

Ember a természetben. Földünk és környezetünk

A nyelvi kommunikációjukban és megismerő tevékenységükben akadályozott siket tanulókat gyakorlati tevékenykedtetéssel juttassa olyan alkalmazható ismeretek birtokába, melyek konvertálhatók a természeti környezet, a viszonylatok, összefüggések felismeréséhez.

Művészetek

Az önkifejezés, az információszerzés széles skálája teremthető meg e műveltségi terület tartalmain keresztül. A kreativitás fejlesztése szempontjából megkülönböztetett jelentőséggel bír a vizuális kultúra sokoldalú művelése, a személyiség fejlesztésében a dráma és a tánc adta lehetőségek kihasználása. A tanulók teljesítménye e részterületeken eléri, esetenként meghaladhatja a halló társak produktumait.

Informatika

A hallássérült tanulóknak az információszerzésben és kommunikációban meglévő akadályozottságuk következtében alapvető szükségük van a vizuális információszerzés, feldolgozás és átadás legkorszerűbb technikáinak ismeretére és ezek alkalmazására. Ezeknek az ismereteknek a jelentős részét a számítástechnika fogja át. Megkülönböztetett a jelentősége az írásos kommunikációban.

A lehető legkorábbi életkortól javasolt, hogy megismerkedjenek az információcsere technikai lehetőségeivel. A fentiek indokolják, hogy a hallássérült tanulók elsajátítsák a gépirást és a számítógép kezelését is.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

Megkülönböztetett jelentősége a hallássérültek oktatásában abban áll, hogy lehetőséget biztosít a manuális készségek magas fokú fejlesztésére, a mozgássorok összerendezettségének fokozására, az önálló életvitel megalapozására. Feladata, hogy direkt módon alapozza meg a munkavégzésre történő felkészülést, a pályaválasztást is.

A közlekedés világában való részvételre történő felkészítés hangsúlyos szerepet kap az oktatásban, mivel a hallássérült gyermek és felnőtt a baleseteknek, veszélyhelyzeteknek fokozottabban van kitéve.

Testnevelés és sport

Speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társakkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

A PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

I. A pedagógiai program érvényességi ideje

1. Az iskola 2012. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját e pedagógiai program alapján.
2. Ezen pedagógiai program módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva készült 2012. június 22-én.

II. A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

1. A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
  - A nevelők szakmai munkaközösségei (ahol ilyen nem működik, ott a szaktanárok) minden tanév végén írásban értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
2. A 2012-2013. tanév során a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes – minden fejezetre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén ezen pedagógiai programot módosítania kell, vagy teljesen új pedagógiai programot kell kidolgoznia.

III. A pedagógiai program módosítása

1. A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:
  - az iskola igazgatója,
  - a nevelőtestület bármely tagja,
  - a nevelők szakmai munkaközösségei,
  - az iskola fenntartója,
  - a szülői munkaközösség.
2. A szülők és a tanulók a pedagógiai program módosítását közvetlenül az iskolaszék szülői, illetve a diák-önkormányzati képviselői útján az iskolaszéknek javasolhatják.
3. A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
4. A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember 1. napjától kell bevezetni.

IV. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

1. Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
2. A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
  - Az iskola fenntartójánál,
  - Az iskola könyvtárában,
  - Az iskola nevelői szobájában,
  - Az iskola igazgatójánál.

Budapest, 2012. június 22.

Bakos Péterné
igazgató